

Ärter

Andreas Toorvald, Hushållningssällskapet i Östergötland

År 2003 blev ett normalår med tanke på avkastningen. Under året regnade det en hel del i vårbruket och på försommaren, så de tyngre jordarna blev lite drabbade av syrebrist även om det inte var som 2002, då många fält blev totalförstörda p g a syrebrist och ärtrottröta. Årets skörd varierar, mycket beroende på jordart. En hel del fält drabbades också av skorp-bildning, vilket naturligtvis försvårade uppkomsten.

Inom de flesta grödor som man odlar så spelar avkastningen en stor roll när man ska välja sort, detta gäller även ärter. Men det finns andra viktiga egenskaper att ta hänsyn till, speciellt inom ärtodlingen. Stråstyrkan eller framförallt höjden vid skörd, är väldigt viktig. Att kunna tröska ärterna snabbt och be-

kymmersfritt, mindre risk för spill och sten-körning. Dessa parametrar kan vara värt många kronor/ha.

Under 2003 har det legat 10 sortförsök i regionen. Två i område D, två i område E, fyra i område F och två i område G. Försöken har legat på jordar som inte nämnvärt har påverkats av den rikliga nederbörden. Antal sorter som ingått i försöken har varierat, men de vanligaste marknadssorterna förekommer i de flesta försöken. Faust, Nitouche och Brutus har den högsta avkastningen i medeltal av årets försök.

I Östergötland är Celine och Faust de högst avkastande sorterna i ett flerårsmedeltal. I E-området, västra delen av Sverige, är det jämnare avkastning mellan sorterna medan det i område F är Celine och Lumina som har högst avkastning. Celine intar även i G-området en topposition tätt följd av de

Tabell 1. Ärter. Avkastning områdesvis.

Sort/Årtal	D-området				E-området				F-området				G-området
	2001*	2002*	2003	Medel 1999-2003	2001	2002	2003	Medel 1999-2003	2001	2002	2003	Medel 1999-2003	Medel 1999-2003
Celine													
kg/ha	2190	2190	4790	5020	4190	5500	3240	4760	4510	4770	4810	4660	3440
rel.tal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Attika	87		72	81	115	97	106	104	88	99	105	99	
Brutus	92	118	96	94	109	90	107	100	88	97	108	98	
Cameval	91	83	81	83	109	84	86	90	90	87	102	90	92
Clara	87		98	90	*113		103	103	86	*77	116	96	
Faust	100	100	106	100	108	94	104	100	94	89	107	96	97
Jackpot	88	112	95	94	106	92	95	101	89	91	101	96	
Lumina			94	93		96	96	100		96	117	103	
Nitouche	96		95	94	115	95	106	101	92	96	110	98	93
Pinochio	97	111	97	96	100	90	102	98	84	90	104	93	97

* Endast ett försök.

Tabell 2. Egenskaper medeltal för 1999-2003.

Sort	Fröfärg	Stjälk-längd	Stjälkstyrka, 100-0*	Höjd vid skörd	Mognad, dagar	Tkv g	Protein % av ts
Celine	gul	86	48	43	111	275	23
Attika	gul	89	51	44	110	274	21
Brutus	grön	91	62	53	114	268	23
Carneval	gul	82	58	46	111	229	20
Clara	gul	86	66	55	111	262	22
Faust	gul	85	60	51	109	251	21
Jackpot	gul	87	57	49	111	277	24
Lumina	gul	70	43	31	112	268	23
Nitouche	grön	83	58	48	112	292	23
Pinochio	gul	87	54	45	110	247	22

*100 = fullt upprätt bestånd, 0 = helt nedliggande bestånd.

något tidigare sorterna Faust och Pinochio. Sorten Attika har en ojämn avkastning mellan försöksplatserna i D-området.

Brutus och Nitouche har grön fröfärg, medan övriga är gula. Tidigast mognad har Faust medan Brutus har sen mognad. Högst höjd vid skörd har Clara medan Lumina har lägst. Alla sorter utom Odalett är bladlösa. Celine är ny mätarsort efter Carneval.

Avkastningen redovisas områdesvis och årsvis i tabell 1 och sortegenskaperna redovisas i tabell 2.

Sortbeskrivningar

CARNEVAL (SW) är en fodersort med god stjälkstyrka. Ganska låg avkastning. Medelhög höjd vid skörd. Sorten har ett relativt litet spill vid skörd. Carneval har medeltidig mognad. Litet frö med låg proteinhalt.

CAPELLA (SW) är en kokärt med ganska låg avkastning. Stjälkstyrka och höjd vid skörd är låg. Medeltidig mognad. Litet frö med hög proteinhalt.

ATTIKA (SW) är en fransk foderärt med relativt god avkastningspotential. Den har medellåg höjd vid skörd och mognar medeltidigt. Medelstort frö med låg proteinhalt. Medelhögt spill vid skörd.

BRUTUS (SSd) är en grönsfröig foderärt med danskt ursprung. Avkastningspotentialen är ganska hög och stjälkstyrkan och höjden vid skörd är mycket bra. Sorten mognar sent. Brutus har hög proteinhalt och ett medelstort frö.

CELINE (SW) är en ny fodersort som visat hög avkastningspotential. Fröet är medelstort och har medelhög proteinhalt. Celine har något låga värden för höjd vid skörd och stjälkstyrka. Sorten mognar medeltidigt och har medellågt spill.

JACKPOT (SSd) är en dansk sort med relativt hög höjd vid skörd och goda stjälkegenskaper. Sorten mognar medeltidigt och har mycket lågt spill vid skörd. Medelhög avkastning.

NITOUCHE (SW) är en dansk grönsfröig foderärt med stort frö och ganska hög proteinhalt. Nitouche har relativt god stjälkstyrka och medelhög höjd vid skörd. Avkastningspotentialen är ganska hög. Medel-sen mognad och lågt spill vid skörd.

ODALETT (SW) är en foderärt. Sorten är ganska lång, har låg höjd vid skörd och låg stjälkstyrka. Det är en bladig sort och har relativt god förmåga att konkurrera mot ogräs och kan vara lämplig i ekologisk

odling. Odalett mognar sent och har ganska låg avkastning. Spillet är medellågt. Litet frö med hög proteinhalt.

PINOCHIO (SW) är en dansk foderärt med ett ganska litet frö och medelhög proteinhalt. Sorten har medelhög avkastning och medeltidig mognad. Pinochio är ganska lång, har medelgod stjälkstyrka och ganska god höjd vid skörd. Medelhögt spill vid skörd.

FAUST (SSd) är en ny dansk fodersort med en hög avkastningspotential. Sorten är ganska lång, har god stjälkstyrka och hög höjd vid skörd. Faust mognar tidigt och har relativt lågt spill vid skörd. Fröet är ganska litet med ganska låg proteinhalt.

LUMINA (SW) är en ny holländsk fodersort som eventuellt kommer på marknaden framöver. Sorten har hög avkastningspotential. Den är mycket kort, har låg stjälkstyrka och höjden vid skörd är låg. Lumina har normalstort frö med ganska hög proteinhalt. Mognaden är medelsen och medelhögt spill vid skörd.

CLARA (SW) är en ny kokärt som eventuellt kommer på marknaden framöver. Medelhög avkastning. Sorten är ganska lång, men har mycket bra stjälkstyrka och hög höjd vid skörd. Medelhögt spill och medeltidig mognad.